ÖĞREN · 4. Sınıf · Sosyal Bilgiler

Üretim, Dağıtım ve Tüketim

İhtiyaçlarımız, ekonomik faaliyetler, bilinçli tüketici ve bütçe

Bu ünitede neler öğreneceğiz?

- ✓ İhtiyaç ile isteği ayırt etmeyi, önceliklerimi belirlemeyi
- ✓ Çevremizdeki ekonomik faaliyetleri ve yaşanılan yere göre farklılıklarını
- ✓ Üretim, dağıtım ve tüketimi; ham madde ve işlenmiş ürünü
- ✓ Bilinçli tüketici olarak alışveriş yapmayı, ürün etiketlerini okumayı
- ✓ Tüketici haklarımı
- ✓ Gelir, gider ve bütçe hazırlamayı; israfı önlemeyi

👨‍👩‍👧 **Büyüklerimize not:** Bir sonraki alışverişe çocuğunuzla birlikte bir liste hazırlayarak gidin; son kullanma tarihine, fiyatlara ve etiketlere birlikte bakın, fişi almayı unutmayın. Çocuğunuzun haftalık harçlığı varsa küçük bir bütçe tablosu yapmasına yardım edin: ne kadar harcadı, ne kadar biriktirdi?

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

🤔 İhtiyaç ve İstek

Yaşamımızı sürdürebilmek için mutlaka gerekli olan şeylere **ihtiyaç** denir. Gerekli olmadığı hâlde sahip olmayı ya da yapmayı arzu ettiğimiz şeylere **istek** denir.

Bir şeyin ihtiyaç mı istek mi olduğunu anlamak için kendimize sorarız: **"Olmazsa ne olur?"** Yaşamımız zorlaşıyorsa ihtiyaçtır; sadece canımız istiyorsa istektir.

📋 İhtiyaç Çeşitleri ve İstekler

Temel ihtiyaçlar

- ✓ beslenmek, su içmek
- ✓ nefes almak
- ✓ giyinmek
- ✓ barınmak (ev)
- ✓ sağlıklı yaşamak

Sosyal ihtiyaçlar

- ✓ eğitim almak, kitap okumak
- ✓ spor yapmak, oyun oynamak
- ✓ sinemaya, tiyatroya gitmek
- ✓ arkadaşlarla vakit geçirmek

İstekler

- ✓ eskisi sağlamken yeni çanta almak
- ✓ acıkmadığı hâlde çikolata yemek
- ✓ arkadaşınınkinin aynısı oyuncak
- ✓ pahalı marka ayakkabı

👨‍👩‍👧 **Büyüklerimize not:** İhtiyaçlar kişiye, mesleğe, yaşa ve zamana göre değişebilir. Stetoskop doktor için ihtiyaçtır ama bir öğretmen için değildir. Cep telefonu çalışan bir yetişkin için ihtiyaç olabilir, küçük bir çocuk için ise istektir.

🎨 Resim köşesi — Bir temel ihtiyacını ve bir isteğini çiz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

🏅 Önceliklerimizi Belirleyelim

1. 🍞 **Önce temel ihtiyaçlar:** beslenme, giyinme, barınma, sağlık.
2. 📚 **Sonra sosyal ihtiyaçlar:** eğitim, spor, kültür, eğlence.
3. 🍫 **En son istekler:** bütçemiz yeterse karşılanır.
4. ⚖️ **Fayda – maliyet:** Bir şeyi almadan önce bana ne kadar fayda sağlayacağını ve ne kadar para harcayacağımı düşünürüm.

💼 Ekonomik Faaliyetler

İnsanların geçimini sağlamak, para kazanmak için yaptıkları işlere **ekonomik faaliyet** denir. Ekonomik faaliyetler yaşadığımız yerin iklimine, yeryüzü şekillerine ve doğal kaynaklarına göre değişir.

🗂️ Çevremizdeki Ekonomik Faaliyetler

🌾 **Tarım** tahıl, sebze, meyve yetiştirmek	🐄 **Hayvancılık** inek, koyun, tavuk beslemek	🎣 **Balıkçılık** balık avlamak, yetiştirmek	🪓 **Ormancılık** ağaç yetiştirmek, kesmek	⛏️ **Madencilik** kömür, demir, bor çıkarmak
🏭 **Sanayi** fabrikada ürün üretmek	🏪 **Ticaret** alım satım yapmak	🏖️ **Turizm** turistlere hizmet vermek	🚚 **Ulaştırma** yük ve yolcu taşımak	👩‍🏫 **Hizmet** öğretmen, doktor, polis...

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

🗺️ Yaşadığımız Yere Göre Ekonomik Faaliyetler

🏡	**Köylerde**	Çoğunlukla tarım ve hayvancılık; kıyı köylerinde balıkçılık, orman köylerinde ormancılık yapılır.
🏙️	**Şehirlerde**	Sanayi, ticaret ve hizmet daha yaygındır. İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde her tür faaliyet vardır.
🏖️	**Antalya**	Turizm, seracılık (domates, muz, çilek) ve meyvecilik
🌾	**Konya**	Ülkemizde en çok tahılın (buğday) üretildiği ildir.
🏭	**Kocaeli**	Fabrikaların çok olduğu bir sanayi şehri
⛏️	**Zonguldak**	Kömür madenciliği
🍃	**Rize ve Trabzon**	Çay, fındık ve balıkçılık

🏭 Üretim

İnsanların ihtiyaçlarını karşılayan **mal ve hizmetleri** ortaya çıkarmaya **üretim** denir. Çiftçi buğday, fabrika kumaş üretir. Öğretmen, doktor, polis ve şoför de **hizmet** üretir.

Bir ürünü yapmak için kullanılan doğal maddeye **ham madde**, ham maddeden fabrikada yapılan ürüne **işlenmiş ürün** denir. Bir ülkenin gelişmesi üretimine bağlıdır.

✏️ Haydi deneyelim — İhtiyaç mı, istek mi? Daire içine al.

💧	🎮	👕	🍬
ihtiyaç / istek	ihtiyaç / istek	ihtiyaç / istek	ihtiyaç / istek

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

🔄 Ham Madde → Ürün

Buğday un, ekmek, makarna, bisküvi	**Pamuk** iplik, kumaş, tişört	**Zeytin** zeytinyağı, sabun	**Süt** peynir, yoğurt, tereyağı
Ağaç kâğıt, mobilya, kereste	**Kum** cam, beton	**Petrol** benzin, plastik, lastik	**Demir cevheri** çivi, tencere, araba parçası

🍞 Ekmeğin Yolculuğu: Üretim → Dağıtım → Tüketim

Çiftçi buğdayı yetiştirir → **Un fabrikası** buğdayı un yapar → **Fırın** undan ekmek yapar → **Dağıtım** ekmek bakkala taşınır → **Tüketici** ekmeği alıp yer

Dağıtım: Üretilen ürünlerin kamyon, tren, gemi, uçak ve kargo ile tüketicilere ulaştırılmasıdır. Örneğin Zonguldak'ta çıkarılan kömür gemi, tren ve kamyonla bütün ülkeye dağıtılır.

Tüketim: Ürünleri satın alıp kullanmaktır. Ürünleri kullanan kişiye **tüketici** denir. Hepimiz tüketiciyiz!

🛒 Bilinçli Tüketici

Her ürün üretilirken doğal kaynaklar, emek ve para harcanır. İhtiyacı kadar alan, israf etmeyen, alışverişte dikkatli davranan ve haklarını bilen kişiye **bilinçli tüketici** denir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

📝 Alışveriş Yaparken

1. İhtiyaç listesi yaparım, listede olmayanı almam.
2. Bütçemi aşmam, fiyatları karşılaştırırım.
3. Son kullanma tarihine ve tazeliğe bakarım.
4. Ürünün içeriğini ve etiketini okurum.
5. Yerli üretimi tercih ederim.
6. Fişimi ya da faturamı mutlaka alırım.
7. Dayanıklı eşyada garanti belgesi isterim.
8. Reklamlara hemen kanmam; pahalı her zaman kaliteli değildir.

🏷️ Ürünlerin Üzerindeki Bilgiler

Son kullanma tarihi
Bu tarihten sonra yenmez, kullanılmaz.

TSE belgesi
Türk standartlarına uygun ve güvenli üretildiğini gösterir.

CE işareti
Avrupa güvenlik standartlarına uygundur.

869 / 868 barkod
Ürünün Türkiye'de kayıtlı olduğunu gösterir.

Garanti belgesi
Üretimden kaynaklanan arızada ücretsiz onarım

Garanti, kullanıcının düşürme, ıslatma gibi hatalarından doğan arızaları kapsamaz.

✏️ Haydi deneyelim — Doğru sözcüğü daire içine al.

ham madde ürün

ham madde ürün

üretim dağıtım

üretim tüketim

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

⚖️ Tüketici Haklarımız

🧾	**Fiş ve fatura**	Satın aldığımızı gösterir; ürün bitene ya da garanti süresi dolana kadar saklarız.
👟	**Ayıplı mal**	Bozuk, kırık, tarihi geçmiş ya da hemen yıpranan ürüne ayıplı mal denir. Değiştirilmesini, onarılmasını ya da paramızın geri verilmesini isteyebiliriz.
☎️	**Şikâyet**	Satıcı sorunu çözmezse Tüketici Hakem Heyetine başvurulur. ALO 175 Tüketici Danışma Hattı'ndan bilgi alınabilir.

💰 Gelir, Gider ve Bütçe

Çalışarak ya da bir hizmet karşılığında kazanılan paraya **gelir**, ihtiyaç ve istekler için harcanan paraya **gider** denir. Gelir ve giderlerin planlandığı listeye **bütçe** denir.

Gelir giderden fazlaysa para **biriktirilir** (tasarruf). Gider gelirden fazlaysa bütçe **açık verir**; borç oluşur. Bütçede beklenmedik durumlar için de pay ayrılır.

💰 Elif'in Haftalık Harçlık Bütçesi

Gelir: haftalık harçlık **200 ₺**

Giderler:

🥪 okul kantini	90 ₺
✏️ kalem ve silgi	40 ₺
📚 dergi	30 ₺

Toplam gider: 90 + 40 + 30 = **160 ₺**
Kalan: 200 − 160 = **40 ₺** → Elif bu parayı kumbarasına atıyor. Bütçesi **açık vermedi**.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

🚫 Tüketime Evet, İsrafa Hayır!

Kaynakları, emeği, parayı ve zamanı boşa harcamaya **israf** denir. Her israf, doğal kaynakların ve insanların emeğinin boşa gitmesidir. Ülkemizde her gün milyonlarca ekmek çöpe atılıyor; oysa dünyada pek çok insan aç.

Ekmek
İhtiyaç kadar alırım; bayat ekmekten köfte, tost, tatlı yaparım.

Su
Musluğu açık bırakmam, damlatan musluğu söylerim.

Elektrik
Boş odanın ışığını kapatırım.

Kâğıt
İki yüzünü kullanırım, defterimi yırtmam.

Giysi
Eşyalarımı özenle kullanırım; küçülenleri ihtiyacı olanlara veririz.

Zaman
Zamanımı da boşa harcamam!

✏️ Haydi deneyelim — Oku ve doğru cevabı daire içine al.

En çok tahıl üreten il?

Konya Kocaeli

Kömür madenciliği?

Zonguldak Antalya

SKT ne demektir?

son kullanma tarihi satış fiyatı

Alışverişten sonra ne alınır?

fiş reklam

Kazanılan para?

gelir gider

Bayat ekmek...

değerlendirilir atılır

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026